

Anotace příspěvků

VIII. ročníku

„Krajské konference primární prevence rizikového chování pro metodiky prevence, výchovné poradce a další pedagogy základních a středních škol“

Program v hlavním sále:

8:30 – 9:00 REGISTRACE v předsáli

9:00 – 9:45 Úvodní slovo a aktuality v prevenci rizikového chování v hlavním sále

9:45 -10:00 Přestávka

Hlavní sál

10:00 – 10:45

Internet a závislost na internetu u adolescentů – představení výsledků z celorepublikového výzkumu:
PhDr. Martin Dolejš, Ph.D.

V rámci příspěvku budou prezentovány výsledky z rozsáhlého národního výzkumu, který se zaměřil na české chlapce a dívky ve věku 11-19 let, kteří navštěvovali různé typy škol (základní školy, víceletá gymnázia, střední odborné školy a další). Jedná se o jedinečná data (rozsah a výběr respondentů), která informují o užívání internetu českými adolescenty. Do analýz bylo zapojeno 3 897 dospívajících. Českým adolescentům byla předkládána rozsáhlá testová baterie, která také obsahovala Test závislosti na internetu - IAT (Young, 1998). Test obsahuje 20 položek, které cílí na jedincovo chování na internetu, ale i na jeho vztah k internetu. Adolescenti se například vyjadřují k tomu, zda musí skrývat před blízkými množství času, který na internetu tráví nebo co na internetu dělají. Zda surfování nějak negativně ovlivňuje jejich život nebo zda zanedbávají domácí, či pracovní úkoly díky surfování na internetu. Kompulzivní uživatelé internetu jsou charakterizováni například tím, že ztrácejí zájem o své koníčky či o face to face interakci s ostatními a zvyšuje se u nich sociální izolace. Používají internet jako formu útěku, zvyšují svůj zájem o internet a postupně navyšují čas trávený na internetu. Dochází u nich také k rozvoji „on-line osobnosti“ a často ke spánkové deprivaci. Mírnou úrovní závislosti na internetu trpí 17,47 % českých adolescentů, střední úrovní 3,77 % a vysokou úrovní závislosti 0,31 %. Pravidelné, časté či stále trávení času na internetu negativně ovlivňuje školní a pracovní výkon u 15 % adolescentů. Gymnazistky se jeví jako nejrizikovější skupinou adolescentů co do nevhodného způsobu užívání internetu. 18 % adolescentů uvádí, že si jejich blízké osoby pravidelně, často či stále stěžují na množství času, který věnují surfování na internetu.

Klíčová slova: adolescence, internet, závislost na internetu, IAT

Grantová afiliace: IGA_FF_2019_016: *Psychologický výzkum ve vybraných oblastech pedagogické a klinické psychologie IV.*

PhDr. Martin Dolejš, PhD. působí na Katedře psychologie FF UP v Olomouci na pozici odborného asistenta. V edukační oblasti se zaměřuje na konstrukci testů, dotazníků, psychodiagnostických metod a také na kvantitativní a kvalitativní metodologii. Ve výzkumné oblasti se svým týmem realizuje rozsáhlé projekty. Cílem těchto výzkumů je tvorba nových psychodiagnostických nástrojů sloužících k diagnostice osobnostních rysů a dalších proměnných

Hraní digitálních her a závislost na hraní digitálních her u adolescentů – představení výsledků z celorepublikového výzkumu: Mgr. Jaroslava Suchá

Svět her se s vývojem technologií výrazně proměnil a nabyl nové podoby. V současnosti se ukazuje, že hraní digitálních her se stává pro děti a dospívající jednou z nejoblíbenějších volnočasových aktivit. V rámci příspěvku bude uveden aktuální stav hraní digitálních her u českých adolescentů. Budou objasněna kritéria pro poruchu hraní internetových her. Příspěvek představí údaje z celorepublikového reprezentativního sběru dat zaměřeného na hraní digitálních her u 3 950 dospívajících ve věku 11–19 let. Využité nástroje pro získání údajů byly následující - kritéria poruchy hraní internetových her (IGD, Internet Gaming Disorder, DSM 5), Škála pro měření chování souvisejícího s hraním počítačových her (CSV-S, Skala zum Computerspielverhalten bei Kindern und Jugendlichen, Wölfling, Müller & Beutel 2011) a třetí použitou metodou byl námi zkonstruovaný Dotazník typu her (Suchá & Dolejš, 2017). V rámci příspěvku zazní prevalence poruchy hraní internetových her u dospívající v ČR (s ohledem na typ navštěvované školy, pohlaví, pracovní týden a víkend). V přednášce také uvedeme, kteří čeští dospívající hrají nejvíce, kolik z nich hraje denně hry více než 4 hodiny nebo kolik jedinců kvůli hraní her uvádí problémy ve škole. Dále budou také například zmíněny finance investované dospívajícími do her za posledních 12 měsíců. V rámci příspěvku představíme nejoblíbenější hry i nejvíce preferované herní žánry u českých adolescentních hráčů.

Klíčová slova: hraní digitálních her, porucha hraní internetových her, rizikové chování, adolescence
Grantová afiliace: IGA_FF_2019_016: *Psychologický výzkum ve vybraných oblastech pedagogické a klinické psychologie IV.*

Mgr. Jaroslava Suchá je absolventkou jednooborové psychologie Univerzity Palackého v Olomouci, kde současně pokračuje v prezenčním studiu doktorského programu se zaměřením na pedagogickou psychologii. Rok působila jako psycholožka v Pedagogicko-psychologické poradně. Hlavní oblastí, které se Jaroslava Suchá věnuje, jsou dospívající a jejich rizikové aktivity. Aktuálně se zabývá adolescenty a jejich vztahem k online digitálním hrám a vývojem psychodiagnostických metod. Je frekventantkou psychoterapeutického výcviku v Logoterapii a existenciální analýze. Absolvovala dvouměsíční stáž v berlínském centru zaměřeném na prevenci závislostí.

10:45 - 11:00 Přestávka

11:00 – 11:20 Vztah k jídlu u dětí a dospívajících – představení výsledků z celorepublikového výzkumu: Mgr. Helena Pipová

Se změnou životního stylu a bezprecedentním vývojem v historii lidstva se mění také problémy, se kterými se lidé potýkají. Spolu s dramatickou změnou jídelního prostředí můžeme mezi tyto problémy zařadit také problematiku konzumaci jídla. Konzumace jídla už není spojena s pouhou fyziologickou potřebou energie, kdy organismus potřebuje utišit hlad a přežít. V současné době, pro niž jsou charakteristické stále se zvyšující nároky, slouží jídlo k vypořádání se s nimi, ke zklidnění, ke zmírnění emočního napětí, smutku, naštvaní, nervozity. Nadměrná konzumace jídla, hlavně cukru, soli, tuků a jejich spojení s obezitou jsou témata, o která rapidně roste zájem ze strany WHO i politiků. Česká republika patří k zemím s největší prevalencí obezity v Evropě.

Děti i dospívající jsou naučeni jídlem řešit nepohodu, kompenzovat negativní pocity a bolest (např. školní stres řešený přejídáním). Navíc v současné době existuje nepřeborné množství různých přístupů ke stravování, jídlo je všude dostupné, ale zároveň jsou dospívající obklopeni kultem štíhlosti. Proto je pro ně těžké vytvořit si zdravý vztah k jídlu a ke svému tělu.

Z výše uvedených důvodů realizujeme projekt, který se zaměřuje na prozkoumání vztahu k jídlu a s ním spojené psychologické proměnné (např. sebestříjetí, impulzivitu) u českých dospívajících ve věku 15 až 18 let. Předběžné výsledky a teoretická východiska studie budou tématem příspěvku.

Klíčová slova: adolescence, obezita, závislost na jídle, psychodiagnostika, impulzivita, sebestříjetí

Grantová afiliace: Stravování v souvislosti s psychologickými fenomény u českých adolescentů (IGA_FF_2019_001)

Mgr. Helena Pipová na magisterské studium jednooborové psychologie na Univerzitě Palackého navázala doktorským studiem v oboru klinická psychologie. Zaměřuje se na oblast závislostí, aktuálně se věnuje tématu závislosti na jídle a poruchám příjmu potravy. Další oblastí jejího výzkumu je téma traumatu. Během magisterského studia strávila rok studiem na Sogang University v Soulu, Jižní Korea. Pracovala jako školní psycholožka a v současnosti působí jako trenérka soft skills pod Českou asociací studentů psychologie a je frekventantku psychoterapeutického výcviku v Logoterapii a existenciální analýze.

11:20 – 11:45 Krátká intervence ve škole: MUDr. Marie Nejedlá

Metoda krátkých intervencí vznikla ve Spojených státech a byla původně zaměřena na vyhledávání rizikového a škodlivého pití alkoholu, ale obecný princip ovlivnění rozhodnutí ve prospěch změny chování může být využit k intervencím v oblasti dalších rizikových faktorů jako je užívání tabáku, vyvážený příjem a výdej energie, pitný režim, pohybová aktivita aj. Vhodná pro různé věkové kategorie. Princip metody je univerzální a je možné jej aplikovat v případě potřeby jakékoli motivace.

Krátké intervence probíhají formou dvoustupňové intervence, při které jsou nejprve vyškoleni pedagogové jako jednotlivci nebo týmy, kteří následně provádějí intervence ve své škole podle zpracovaného manuálu s využitím názorných obrazových karet.

Po vstupním proškolení pedagogové získávají nejen vědomosti teoretické o rizikových faktorech z pohledu prevalence rizikových faktorů životního stylu v ČR a v zahraničí, jejich zdravotních dopadech, ekonomických aspektech problematiky (národohospodářských ztrátách zdravotních i nezdravotních v důsledku nemocí) jako argumentační background, ale především praktické dovednosti jak intervenci realizovat od vyplnění a vyhodnocení vstupního dotazníku žáka, přes samotný motivační rozhovor, zaměřený na ovlivnění rozhodnutí ke změně, při kterém se pracuje s 13 typy obrazových karet až po ověření efektivity intervence opět krátkým dotazníkem. Práce s dotazníky není podmínkou intervenční techniky, je možné pracovat pouze s bariérami a benefity nového požadovaného chování.

MUDr. Marie Nejedlá je vedoucí Centra podpory veřejného zdraví v rámci Státního zdravotního ústavu. Mnoho let se jako pedagog podílela na výuce zdravotnických pracovníků i na tvorbě pedagogických dokumentů. Vede například projekt z Národního programu zdraví Krátké Intervence v praxi.

11:45 -13:00 Přestávka na oběd

13:00 - 13:45 Kyber-nemoci“ – problematika dopadů online závislosti

doc. Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D.

Doc. Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D. - vysokoškolský pedagog působící na Univerzitě Palackého v Olomouci, který se orientuje na oblast rizikového chování v prostředí internetu. Specializuje se zejména na kyberšikanu, sexting, cyber grooming, rizika sociálních sítí a ochranu osobních údajů v prostředí internetu. Vedoucí projektu E-bezpečí.

13:45 - 14:00 Přestávka

14:00 – 14:45 Možnosti práce s rodinou mladistvého uživatele

PhDr. Eva Maierová, Ph.D.

Cílem příspěvku je informovat posluchače o tom, jak mohou pracovat s dítětem a jeho rodiči, kteří řeší problematiku závislosti. Často se jedná o počáteční fázi experimentování, v některých situacích již o vzniklou závislost na návykové látce. Důležitou součástí úspěšné změny je motivace. V příspěvku budou zmíněny postupy, jak takové dítě lze motivovat ke změně v chování. Dále jaké jsou možnosti spolupráce s dalšími zainteresovanými službami, jako je adiktologická ambulance, apod. a jaké jsou možnosti léčby.

PhDr. Eva Maierová, PhD. se zaměřuje se na oblast adiktologie a to jak výzkumně, poradensky tak publikačně. Zejména se zajímá o primární prevenci (primárně preventivní metody, implementace zahraničních metod na české prostředí a další). Dále se věnuje sekundární prevenci – zejména ambulantní péči (individuální a rodinné poradenství, terapie) s uživateli návykových látek, hazardními hráči a osobami blízkými ohroženými návykovým chováním.

14:45 – 15:00 Závěrečné slovo a ukončení konference.

Workshopy

Workshopy budou probíhat ve čtyřech samostatných učebnách souběžně s programem v hlavním sále. Stejně workshopy se opakují také odpoledne. Početní limit účastníků je maximálně 20 osob na každý workshop, přihlašování probíhá při registraci v předsáli.

Dopoledne v čase od 10:00 do 11:45

Odpoledne v čase od 13:00 do 14:45

1 – Kouření a nové formy nikotinu: Prof. MUDr. Eva Králíková, CSc.

Co funguje a nefunguje v prevenci kouření? Jaké jsou nové formy užívání tabáku a nikotinu, jaká je míra jejich rizika? Co dělat, když dítě kouří, vapuje nebo tleje? Kde hledat pomoc při odvykání kouření? Nejčastější otázky týkající se kouření – prosím, připravte si také svoje!

Prof. MUDr. Eva Králíková, CSc. učí na Ústavu hygieny a epidemiologie 1. LF UK a VFN, vede Centrum pro závislé na tabáku III. interní kliniky 1. LF UK a VFN, je předsedkyní Společnosti pro léčbu závislosti na tabáku (WWW.SLZT.CZ). Téměř 30 let se věnuje epidemiologii, prevenci a léčbě závislosti na tabáku. Inicivovala založení sítě dnes více než 40 Center pro závislé na tabáku podle vzoru Nicotine Dependence center, Mayo Clinic, Rochester, USA. Věnuje se pregraduálnímu i postgraduálnímu vzdělávání lékařů, ale i sester, farmaceutů a dalších zdravotníků v kontrole tabáku.

2 – Hra na hraně: Mgr. Veronika Častulíková, David Bezdomnikov

Hra na hraně – program zaměřený na prevenci gamblingu (16h, akreditace MPSV, MŠMT). Program je převzatý z originálu Stacked Deck (se svolením autora Roberta Williamse) a převedený na české prostředí pro pracovníky pracující na prevenci problémového hráčství (gamblerství).

Cílem kurzu je seznámit účastníky s tímto programem a jeho metodikou, a zároveň je naučit tuto metodiku využívat ve své vlastní praxi. Jedná se o vzdělávací program o sedmi na sebe navazujících výukových lekcích a jedné doplňkové, určených pro prevenci problémového hraní dětí a mladistvých ve věku 13-20 let. Lekce jsou rozděleny do tří bloků. Základními prvky programu jsou: zábavné a poutavé multimediální metody, strukturované návaznosti jednotlivých lekcí, které rozvíjí principiální znalostní základnu a klíčové dovednosti. Silný důraz je kladen na výuku rozhodování a řešení problémů. Motivujeme účastníky k zodpovědnému hráčství – což chápeme jako rozumné podstupování rizik, spíše než totální abstinenci.

Záměrem programu je učit mladé lidi o skutečnostech souvisejících s problémovým hráčstvím a riziky, které přináší, povzbuzovat v nich odpovědné rozhodování a podpořit je v tom, aby se z nich problémoví hráči nestali. Program je určen pro žáky od 7. tříd ZŠ až po absolventské ročníky SŠ. Vzdělávací program mohou provádět pracovníci v NZDM, učitelé ve školách, odborníci na prevenci, dobrovolníci atd.

David Bezdomnikov je vedoucím oddělení adiktologických služeb a nízkoprahových zařízení Olomouckého kraje Společnosti Podané ruce o.p.s., kde působí již od roku 2006. Člen pracovních skupin komunitního plánování ve městech Prostějov, Olomouc a Zábřeh (skupiny věnující se problematice návykového chování, prevence, sociálního vyloučení, atd.) i na krajské úrovni, člen Komise prevence kriminality ve městě Zábřeh. Dlouhodobě se zabývá lektorováním preventivních besed ve školách a školením metodiků prevence. Ve své lektorské činnosti se věnuje všem druhům návykového chování a metodickému vedení sociálních služeb.

Mgr. Veronika Častulíková, lektorka primární prevence Společnost Podané ruce o.p.s. pracuje v Centru komplexní péče v Olomouckém kraji. Věnuje se síťování a propagaci služeb a dále koordinuje a lektoruje program primární prevence Hra na hraně pro všechny školy v Olomouckém kraji.

3 - Kruh závislosti: Mgr. Jakub Vávra , PhDr. Ondřej Skopal, Ph.D.

V rámci workshopu se setkáte s lektory P-centra, spolku s bohatou praxí na poli primární prevence. Zprostředkují vám exkurz do závislostní tematiky na obecné rovině. Představí vám nejčastější důvody, které vedou k experimentu. Neopomenou témata jako jsou - čím bývá často závislost posilována, jak je ovlivněna vnějším prostředím i vnitřním světem uživatele, hráče nebo dítěte, které se potýká s některým typem rizikového chování, ve kterém je zachycen závislostní aspekt chování (užívání návykových látek, netolismus, sebepoškozování, poruchy příjmu potravy apod. Živá debata se bude věnovat také vlivu stresových situací v životě člověka na fixování závislosti. Projdete si kruhem změny na příkladu práce se závislou osobou. Lektoři nabídnou možnost sebezkušenostního rozvoje skrze zapojení účastníků

workshopu do ukázek práce s technikami, které lze v rámci všeobecné prevence využít přímo při práci s žáky.

Mgr. Jakub Vávra - lektor Centra primární prevence P- centrum. Aktuálně dokončuje Ph.D. program Speciální pedagogika na PdF UP, kde se taktéž odborně věnuje etopedii, dramaterapii a výuce. Již pátým rokem působí jako dramaterapeut v PN Kroměříž na toxikorehabilitačním oddělení. Dále se věnuje práci s dětmi v pěstounské péči a je lektorem kurzu Respit není hlídání pod záštitou Děti patří domů z. s. Od roku 2012 působí jako lektor primární prevence. Odborná stáž a dramaterapeut NYU New York.

PhDr. Ondřej Skopal, PhD. - lektor Centra primární prevence a psycholog v Poradně pro alkoholové a jiné závislosti (P-centrum, spolek). V poradenské praxi se specializuje na rodinnou a systemickou psychoterapii. Dále také přednáší na filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Zabývá se školní a pedagogickou psychologií, výzkumem v adiktologii se zaměřením na osobnostní rysy představující riziko zneužívání návykových látek.

4 – Léčba závislostí v praxi Mgr. Marek Laštovica

Aktivita bude probíhat formou přednášky s co největším možným prostorem pro diskusi účastníků. Vymezíme si pojem závislosti, abychom si uvědomili, že druh zneužívané látky, nebo procesu má v praxi jen okrajovou roli. Využijeme kazuistiku konkrétního anonymního klienta, jako průvodce systémem péče o závislé. Využijeme jeho osobní cestu k pochopení potíží jak osobních, tak systémových, kterým na své cestě k úzdavě čelí. Dále se můžeme věnovat samotné roli pracovníka, terapeuta. Jeho pracovní náplni, vzdělání, motivaci. Nelze se také vyhnout komentáři k nejisté době a změnám v rámci reformy psychiatrie. Používám slovíčko můžeme, protože mým záměrem je nahlédnout na komplexní problém závislosti podle požadavků a potřeb účastníků. Aktivita je zaměřená na využití praktických zkušeností lektora, což předpokládá aktivní zapojení účastníků v rámci diskuse.

Mgr. Marek Laštovica, zaměstnán v PNMO Bílá Voda v terapeutické komunitě Fides, jako zástupce vedoucí komunity. Na odborné pozici zdravotně-sociální pracovník, terapeut. Zároveň působí na DC Darmoděj v Jeseníku jako garant sociální práce. Terapeut v zařízení pro lidi s duševním onemocněním. Vedoucí Nízkoprahového zařízení pro děti a mládež Mikulovice. Dále působí jako garant praxí v partnerské síti Katedry psychologie Filozofické fakulty University Palackého v Olomouci. Příležitostně lektoruje vzdělávací kurzy pro pracovníky v sociálních službách. Věnuje se přednáškové činnosti.